

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра конституційного права та прав людини**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор НАВС
дояковник поліції
Станіслав ГУСАРЄВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ**

Статус дисципліни: вибіркова
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти: магістр
Галузь знань: 26 Цивільна безпека
Спеціальність: 262 Правоохоронна діяльність
Освітня програма: «Правоохоронна діяльність (поліцейські)»
Форми здобуття вищої освіти: денна та заочна
Мова викладання: українська
Форма підсумкового контролю: залік

Розробники:

Осауленко Андрій Олександрович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри конституційного права та прав людини протокол від 15.08.2021 № 21

Завідувач кафедри конституційного права та прав людини

Катерина СЬОХ

Схвалено науково-методичною радою НАВС

Протокол від 20.09.2021 № 8

Голова науково-методичної ради

Станіслав ГУСАРОВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін, зі змінами (Додаток ____).

протокол засідання кафедри
від __. __. 20__ № __

протокол науково-методичної ради
від __. __. 20__ № __

Завідувач кафедри

Голова НМР _____

протокол засідання кафедри
від __. __. 20__ № __

протокол науково-методичної ради
від __. __. 20__ № __

Завідувач кафедри

Голова НМР _____

протокол засідання кафедри
від __. __. 20__ № __

протокол науково-методичної ради
від __. __. 20__ № __

Завідувач кафедри

Голова НМР _____

протокол засідання кафедри
від __. __. 20__ № __

протокол науково-методичної ради
від __. __. 20__ № __

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предметом вивчення навчальної дисципліни є коло питань та проблем, пов'язаних із міжнародним захистом прав людини, механізмом забезпечення прав людини міжнародного, регіонального та національного рівня, особливостей проваджень, в тому числі судових щодо захисту прав людини.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародний захист прав людини» є оволодіння здобувачами вищої освіти науково-теоретичними та практичними знаннями про сутність та правову природу прав і свобод людини, форми їх реалізації, а також про систему національних та міжнародних засобів захисту прав і свобод людини.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних умінь і навичок щодо сучасних прийомів та способів забезпечення та захисту прав людини; функціонування універсальних та регіональних міжнародних інституцій щодо забезпечення прав людини.

Пререквізити: Актуальні проблеми захисту та дотримання прав людини в правоохоронній діяльності.

Постреквізити: Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності, Міжнародне співробітництво у сфері кримінальної юстиції.

Перелік компетентностей відповідно до освітньо-професійної програми: «Правоохоронна діяльність (поліцейські)» другого (магістерського) рівня галузі знань 26 Цивільна безпека, спеціальності 262 Правоохоронна діяльність:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері правоохоронної діяльності та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Здатність брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.

СК5. Здатність давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.

СК9. Здатність обирати оптимальні методи й засоби забезпечення публічної безпеки і порядку.

СК11. Здатність взаємодіяти з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності.

Результати навчання:

РН1. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців; зокрема, під час публічних виступів, дискусій, проведення занять.

РН8. Забезпечувати законність та правопорядок, захист прав та інтересів особистості, суспільства, держави з використанням ефективних методів й засобів забезпечення публічної безпеки і порядку в межах виконання своїх посадових обов'язків.

РН11. Розробляти та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.

РН12. Надавати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.

РН15. Модифікувати основні методи та засоби забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку.

Знання, уміння, навички. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі ступеня вищої освіти магістра повинні

знати:

- методологічні підходи та методи дослідження сучасних світових правових процесів;
- напрями впливу процесу глобалізації на право, на його теорію та методологію пізнання;
- підходи до праворозуміння в умовах глобалізації;
- сутність сучасного механізму захисту прав людини;
- особливості функціонування правозахисного механізму Ради Європи;
- підходи Європейського Суду з прав людини до тлумачення змісту та обсягу прав людини;
- практичні аспекти звернення до ЄСПЛ, порядок розгляду заяв;
- знати, знаходити і вільно орієнтуватись у ключових (пілотних) рішеннях ЄСПЛ;
- стан та порядок застосування практики ЄСПЛ щодо забезпечення прав людини в Україні;
- ключові аспекти забезпечення заборони катувань: практика ЄСПЛ та її застосування в Україні;
- ключові аспекти забезпечення права на життя: практика ЄСПЛ та її застосування в Україні;
- ключові аспекти забезпечення права на повагу до приватного та сімейного життя: практика ЄСПЛ та її застосування в Україні;
- ключові аспекти забезпечення свободи слова;
- сучасні підходи до забезпечення свободи зібрань та об'єднань;
- напрями державних реформ в Україні в умовах європейської інтеграції.

уміти:

- давати усні та письмові аргументовані відповіді з питань навчальної дисципліни;
- юридично правильно кваліфікувати факти, що є основою для виникнення, зміни і припинення відповідних правовідносин;
- здійснювати співвідношення особливостей національної та міжнародної безпеки з огляду глобальної інтеграції;

- визначати вплив правової регіоналізації та локалізації на національну правову систему;
- використовувати теоретичні знання в юридичній практиці;
- визначати проблеми процесу узгодження міжнародного права і національних правових систем;
- класифікувати міждержавні організації;
- визначати особливості трансформації окремих підсистем права;
- формулювати шляхи, принципи, фори та методи трансформації правової системи України;
- тлумачити і застосовувати закони, міжнародні нормативні правові акти під час практичної діяльності.

навички:

- використовувати понятійно-категоріальний апарат при вирішенні правових проблем;
- застосувати теоретичні знання для високопрофесійного виконання службових обов'язків в процесі правореалізаційної та правозастосовної діяльності;
- формулювати та обґрунтовувати правові висновки, пропозиції, рекомендації;
- здатність інтерпретувати рішення ЄСПЛ у контексті предметної галузі дослідження.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри конституційного права та прав людини НАВС, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою: k003@naia.kiev.ua.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ECTS – 3		
Загальна кількість годин – 90	Рік підготовки	
		2-й
	Семестр	
		3-й
	Лекції	
		6
	Семінарські	
		10
	Практичні	
		4
	Самостійна робота	
		70 год
	Вид контролю:	
		залік

3. Тематичний план

(для здобувачів вищої освіти ступеня магістра за заочною формою навчання)

№ з/п	Тематика навчальної дисципліни	Нормативний обсяг годин	З них:				
			Всього годин з викладачем	з них:			Самостійна робота
				Лекцій	Семінарські заняття	Практичних занять	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Тема 1. Національний захист прав людини	10	4	2	2	-	6
2.	Тема 2. Міжнародний універсальний захист прав людини	12	2	-	2	-	10
3.	Тема 3. Міжнародний регіональний механізм захисту прав людини.	12	2	-	2	-	10
4.	Тема 4. Правові засади захисту прав людини. Принцип рівності та заборона дискримінації	12	4	2	2	-	8
5.	Тема 5. Забезпечення заборони катувань: практика ЄСПЛ	12	4	2	2	-	8
6.	Тема 6. Забезпечення права на життя: практика ЄСПЛ	8	2	-	-	2	6
7.	Тема 7. Забезпечення права на повагу до приватного та сімейного життя: практика ЄСПЛ	8	2	-	-	2	6
8.	Тема 8. Особливості забезпечення свободи слова	8	-	-	-	-	8
9	Тема 9. Свобода зібрань та об'єднання: практика ЄСПЛ	8	-	-	-	-	8
	ВСЬОГО ГОДИН	90	20	6	10	4	70

4. Плани семінарських і практичних занять

Тема 1. Національний захист прав людини

Семінарське заняття - 2 год.

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Демократія, верховенство права – теоретична основа прав людини та громадянина.
2. Гуманізм та лібералізм – основа захисту прав людини та громадянина.
3. Поняття, ознаки та структура прав, свобод та обов'язків людини і громадянина
4. Забезпечення та захист прав та свобод людини і громадянина. Механізм захисту прав та свобод людини і громадянина.
5. Національна система захисту прав та свобод людини і громадянина в Україні
6. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

Додаткові питання для обговорення:

1. Що розуміють під поняттям «права людини»?
2. Як можна класифікувати права людини?
3. Які права відносять до першого покоління?
4. Які права відносять до другого покоління?
5. Коли і за яких обставин сформувалося третє покоління прав людини?
6. Класифікуйте основні права людини.
7. В чому відмінності понять «права людини» та «права громадянина»?
8. Які права людини ми називаємо громадянськими?

Тема 2. Міжнародний універсальний захист прав людини

Семінарське заняття - 2 год.

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Статут Організації Об'єднаних Націй та Статут Міжнародного Суду Організації Об'єднаних Націй.
2. Рада ООН з прав людини.
3. Верховний Комісар ООН з прав людини.

Додаткові питання для обговорення:

1. Поясніть, що представляють собою міжнародні механізми захисту прав людини.

2. Чому ООН належить визначальна роль у механізмі міжнародного захисту прав людини?
3. Проаналізуйте цілі ООН у контексті захисту прав людини.
4. Охарактеризуйте концепцію прав людини, що впливає зі Статуту ООН.
5. Розкрийте зміст принципу поваги прав людини і основних свобод.
6. Яку роль у захисті прав людини відіграють головні органи ООН?

Тема 3. Міжнародний регіональний механізм захисту прав людини

Семінарське заняття - 2 год.

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Загальна характеристика правозахисної системи Ради Європи.
2. Правовий статус Європейського Суду з прав людини.
3. Порядок звернення до ЄСПЛ.
4. Критерії прийнятності заяв до ЄСПЛ.
5. Загальна характеристики підходів ЄСПЛ до забезпечення прав людини.
6. Застування в Україні Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. та практики ЄСПЛ.

Додаткові питання для обговорення:

1. Розкрийте сутність діяльності Ради Європи в галузі захисту прав і свобод людини.
2. Визначте порядок звернення до Європейського суду з прав людини.
3. Розкрийте особливості застосування практики та виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини.
4. Захист прав людини в рамках Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ).

Тема 4. Правові засади захисту прав людини. Принцип рівності та заборона дискримінації

Семінарське заняття - 2 год.

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Механізми міжнародного захисту прав людини.
2. Поняття та зміст принципу рівності.
3. Поняття дискримінації.
4. Пряма та непряма дискримінація.
5. Дискримінаційні ознаки.

Додаткові питання для обговорення:

1. Вплив практики ЄСПЛ на заборону дискримінації;
2. Нормативно-правові акти України щодо заборону дискримінації;
3. Розуміння понять «булінг» та «мобінг».

Тема 5. Забезпечення заборони катувань: практика ЄСПЛ

Семінарське заняття - 2 год.

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Поняття «катування», «нелюдське поводження», «гідність»: співвідношення та відмінності.
2. Сфера застосування статті 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. – Заборона катування, нелюдського та такого, що принижує гідність, поводження і покарання.
3. Види поводження, забороненого статтею 3 Конвенції.

Додаткові питання для обговорення:

1. Юридичний зміст права на повагу до честі та гідності особи;
2. Забезпечення заборони катування органами державної влади
3. Практика ЄСПЛ проти України щодо заборони катування.

Тема 6. Забезпечення права на життя: практика ЄСПЛ

Практичне заняття - 2 год.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

1. Окресліть сферу застосування статті 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. – право на життя.
2. Визначте в чому полягає негативний обов'язок держави утримуватися від умисного або незаконного позбавлення життя.
3. Охарактеризуйте позитивний обов'язок держави – вживати відповідні заходи для захисту життя тих, хто знаходиться під юрисдикцією держави.

Додаткові питання для обговорення:

1. Гарантія права на життя національними та міжнародними нормами;
2. Виключні випадки при яких позбавлення життя не є порушенням статті 2 Конвенції;
3. Чи є евтаназія порушенням статті 2 Конвенції?

Тема 7. Забезпечення права на повагу до приватного та сімейного життя: практика ЄСПЛ

Практичне заняття - 2 год.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

1. Визначте поняття «поваги» до приватного і сімейного життя, в розумінні ЄСПЛ.
2. Окресліть сферу дії статті 8 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. – «право на повагу до приватного і сімейного життя» та обсяг прав, гарантованих нею.
3. Визначте взаємозв'язок прав, гарантованих статтею 8 Конвенції, і «класичної» класифікації справ, що можуть розглядатися в судах адміністративної юрисдикції (житлові спори, у сфері містобудування, охорони довкілля і т.д.).
4. Схематично зобразіть структуру статті 8 Конвенції.
5. Окресліть позитивні зобов'язання держави за статтею 8 Конвенції.

Додаткові питання для обговорення:

1. Оцінка судом обсягу дискреційних повноважень суб'єктів, уповноважених на виконання функцій держави.
2. Обов'язок національних органів дотримуватися прав людини в контексті 8 статті Конвенції.
3. Концепція «житла» в розумінні статті 8 Конвенції. Недоторканість житла чи іншого володіння особи.

5. Завдання самостійної роботи

Тема 1. Національний механізм захисту прав людини

Реферати (доповіді):

1. Захист прав людини Уповноваженим Верховної Ради з прав людини.
2. Роль правоохоронних органів у захисті прав людини.
3. Конституційна скарга як механізм захисту прав людини.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Порядок подання конституційної скарги.
2. Обмеження прав і свобод, підстави обмежень.

Тема 2. Міжнародний універсальний механізм захисту прав людини

Реферати (доповіді):

1. Історичне походження прав людини.
2. Універсальність та невідчужуваність прав людини.
3. Співвідношення понять право і свобода людини.
4. Універсальні стандарти в сфері забезпечення прав людини.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Історичне походження прав людини.
2. Універсальність та невідчужуваність прав людини.
3. Співвідношення понять право і свобода людини.
4. Універсальні стандарти в сфері забезпечення прав людини

Дайте письмово відповіді на питання:

1. У результаті наукової систематизації прав людини в історичному огляді з'явилася теорія трьох поколінь прав людини. Перше покоління прав людини — невідчужувані особисті (громадянські) і політичні права. Це — право громадянина на свободу думки, совісті та віросповідання, на участь у здійсненні державних справ, на рівність перед законом, право на життя, свободу й безпеку особи, право на гласний розгляд справи незалежним і неупередженим судом тощо. Особисті та політичні права набули юридичної форми спочатку в актах конституційного національного права, а незабаром і в актах міжнародного права. Перше покоління прав людини є основою індивідуальної свободи і кваліфікується як система негативних прав, що зобов'язують державу утримуватися від втручання у сфери, врегульовані цими правами. Друге покоління прав людини — поглиблення особистих (громадянських) і розвиток соціально-економічних і культурних прав (право на працю, відпочинок, соціальне забезпечення тощо). Друге покоління прав є системою позитивних прав, оскільки можуть реалізовуватися без держави. Третє покоління прав людини можна назвати солідарними (колективними), тобто правами всього людства — правами людини та правами народів. Це право на мир, безпеку, незалежність, на здорове навколишнє середовище, на соціальний і економічний розвиток як людини, так і людства в цілому. *Питання:* Охарактеризуйте становлення четвертого покоління прав людини. Обґрунтуйте свою відповідь.

2. Серед основних прав у Конституції України передбачено: право на життя, право на свободу об'єднання в політичні партії, право на користування об'єктами права власності українського народу, право на працю, право на освіту, право на свободу та особисту недоторканість, право на участь в управлінні державними справами, право на страйк, право на результати інтелектуальної діяльності, право на вільний вибір місця проживання, право на мирні збори та демонстрації, право на підприємницьку діяльність, право на відпочинок, право на свободу думки і слова, право на свободу думки і слова, право на достатній життєвий рівень, право на охорону здоров'я, право на медичну охорону, право на безпечне навколишнє середовище тощо. *Питання:*

З'ясуйте, які із зазначених прав можуть належати людині, а які громадянину. Відповідь обґрунтуйте відповідно до чинної Конституції з посиланням на конкретні статті.

Тема 3. Міжнародний регіональний механізм захисту прав людини

Реферати (доповіді):

1. Стан виконання рішень ЄСПЛ в Україні.
2. Рамкові рішення ЄСПЛ.
3. Оскарження рішень ЄСПЛ.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Динаміка показників застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. та практики ЄСПЛ.
2. Експертне оцінювання необхідності застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. та практики ЄСПЛ: рішення без посилань.
3. Характер (спосіб) застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. та практики ЄСПЛ українськими суддями.
4. Складність справи та частота посилання на Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. та практику ЄСПЛ.
5. Цілі застосування посилань на Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. та практику ЄСПЛ.

Тема 4. Правові засади захисту прав людини. Принцип рівності та заборона дискримінації

Реферати (доповіді):

1. Захист прав жінок в Україні: історичний аспект.
2. Забезпечення прав людей з особливими потребами в Україні.
3. Гендерна рівність в Україні.
4. Заборона гендерно-зумовленого насильства в Україні.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Поняття дискримінації та джерела, в яких закріплені норми по протидії їй.
2. Історичні витоки і тенденції розвитку засобів захисту від дискримінації.
3. Практика комітетів ООН та ЄСПЛ в питаннях захисту від дискримінації.
4. Основні способи аргументації для звинувачення в дискримінації і для захисту від таких звинувачень.

Тема 5. Забезпечення заборони катувань: практика ЄСПЛ

Реферати (доповіді):

1. Правова кваліфікація катування: міжнародна та національна практика.
2. Гідність особи як правова категорія.
3. Заборона катування носить абсолютний характер заборони.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Основні справи Європейського суду з прав людини зі ст. 3 Конвенції
2. Основні гарантії профілактики негуманного або жорстокого поводження із затриманими або заарештованими.
3. Порухення статті 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. у справах стосовно екстрадиції, депортації та висилки.

Тема 6. Забезпечення права на життя: практика ЄСПЛ

Реферати (доповіді):

1. Загальної характеристики природного права людини на життя шляхом аналізу окремих його аспектів (поняття, зміст, структура).
2. Аборт – легалізоване порушення права на життя ?
3. Евтаназія – право на життя чи право на смерть.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Право фізичної особи на невід’ємність її життя (заборона свавільного та безпідставного позбавлення життя).
2. Заборона задоволення прохання фізичної особи про припинення її життя (евтаназії).
3. Право фізичної особи захищати своє життя та здоров’я, а також життя та здоров’я іншої особи від протиправних посягань будь-якими засобами, не забороненими законом (у тому числі і право на позбавлення життя іншої особи).
4. Право на материнство, право на батьківство, право на штучне запліднення та перенесення зародка в організм жінки, право на стерилізацію, право на штучне переривання вагітності, право на застосування методів генетичної інженерії.

Тема 7. Забезпечення права на повагу до приватного та сімейного життя: практика ЄСПЛ

Реферати (доповіді):

1. Правовий зміст терміну «персональні данні».
2. Філософія права на повагу приватного життя.

3. Справедливий баланс між конкуруючими інтересами окремої особи і суспільства.
4. Психо-фізіологічна цілісність як основа приватного життя людини.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Закріплення права людини на приватність в універсальних і регіональних міжнародних договорах.
2. Таємниця електронних комунікацій, та її правове забезпечення.
3. Чинне законодавство України про захист персоніфікованої інформації.

Тема 8. Особливості забезпечення свободи слова

Реферати (доповіді):

1. Журналістська діяльність та свобода слова.
2. Свобода слова та цензура.
3. Свобода слова та право на приватність: аспекти співвідношення.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Правові аспекти зловживання правом на свободу слова.
2. Правові аспекти посилення відповідальності за перешкоджання професійній діяльності журналіста.
3. Історичний аспект формування конституційного права на свободу думки і слова.

Тема 9. Свобода зібрань та об'єднання: практика ЄСПЛ

Реферати (доповіді):

1. Правові аспекти свободи мирних зібрань.
2. Характеристика громадських об'єднань.
3. Правовий статус політичних партій.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Види громадських об'єднань.
2. Мирні зібрання та громадські об'єднання: співвідношення між ними.
3. Вплив свободи мирних зібрань на державне управління.

6. Індивідуальні завдання

- Індивідуальними завданнями для здобувачів вищої освіти є:
- написання рефератів та есе на теми передбачені робочою програмою;
 - аналіз практичних завдань та проблемних ситуацій;
 - аналіз рішень міжнародних судів.

7. Методи навчання

Під час освітнього процесу використовуються методи навчання: бінарні, частково-пошукові; *словесні методи* (лекція, розповідь-пояснення), *наочні* (ілюстрація), *практичні* (репродуктивні, проблемно-пошукові, інтерактивні (дискусія); частково-пошукові, проблемні, дальтон-технологія, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», синектики, Сократів діалог, аналогій, стоп-кадр, ПОПів-формула, дискусія, термінологічний бій, синтез думок), метод ситуацій (ситуація-вправа, ситуація-оцінка, ситуація-проблема, ситуація-ілюстрація), імпульс-повідомлення, незакінчені речення, складання коментованої схеми навчального питання.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю – усне та письмове опитування. *Контроль самостійної* здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань, передбачених програмою.

Методи поточного контролю:

- усне опитування (бліц-опитування, фронтальне опитування);
- робота за індивідуальними завданнями;
- тестування;
- поняттєве вправлення;
- групові завдання, що передбачають розв'язання або підготовку проблемних ситуацій.

При поточному контролі оцінюються усні виступи, вирішення практичних завдань і тестів, творчі й проектні роботи.

Методи підсумкового контролю: усна відповідь або тестування.

При підсумковому контролі застосовується 100-бальна шкала оцінювання, а також національна система (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та система ECTS (A, B, C, D, E, F, FX).

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Накопичення балів з тем за усі види робіт										Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
max 60 %										max 40 %	max 100 %
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Самостійна робота	Залік	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	15	40	100

Шкала оцінювання

		Оцінка за шкалою ECTS
--	--	-----------------------

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

Програми та силабус навчальної дисципліни, мультимедійна система з можливостями візуальної презентації навчальних матеріалів у вигляді слайдів та аудіо-/відео-, тексти лекції, навчально-методичні матеріали на офіційному вебпорталі.

10. Перелік питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Теорія природних прав.
2. Підходи до класифікації прав людини.
3. Характеристика поколінь прав людини.
4. Поняття прав людини та громадянина.
5. Класифікація прав людини.
6. Поняття та ознаки міжнародно-правових стандартів з прав людини.
7. Універсальність та невідчужуваність прав людини.
8. Співвідношення понять право і свобода людини.
9. Універсальні стандарти в сфері забезпечення прав людини.
10. Рада ООН з прав людини.
11. Комітет ООН з прав людини.
12. Характеристика Загальної декларації прав людини.
13. Механізми міжнародного захисту прав людини.
14. Регіональні стандарти в сфері забезпечення прав людини.
15. Характеристика Конвенції прав людини та основоположних свобод.
16. Рада Європи – основний механізм захисту прав людини на європейському континенті.
17. Поняття дискримінації.
18. Пряма та непряма дискримінація.
19. Дискримінаційні ознаки.

20. Анти дискримінаційні правові механізми.
21. Міжнародна хартія прав людини.
22. Американська конвенція прав людини 1969 р.
23. Африканська хартія прав людини і народів 1981 р.
24. Правовий статус Європейського Суду з прав людини.
25. Порядок звернення до ЄСПЛ.
26. Критерії прийнятності заяв до ЄСПЛ.
27. Виконання рішень ЄСПЛ в Україні.
28. Звернення Рішення ЄСПЛ до виконання в частині виплат відшкодування в Україні.
29. Заходи загального характеру при розгляді справ ЄСПЛ.
30. Сфера застосування статті 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. – Заборона катування, нелюдського та такого, що принижує гідність, поводження і покарання.
31. Негативні й позитивні зобов'язання держави в контексті статті 3 Конвенції.
32. Види поводження, забороненого статтею 3 Конвенції.
33. Мінімальний рівень жорстокості.
34. Абсолютний характер заборони катування.
35. Поняття та основні ознаки катування.
36. Проведення ефективного розслідування щодо порушення права гарантованого статтею 3 Конвенцією.
37. Право на повагу до честі і гідності особи: національний механізм забезпечення.
38. Сфера застосування статті 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. – право на життя.
39. Негативний обов'язок держави утримуватися від умисного або незаконного позбавлення життя.
40. Право на життя та його конституційні гарантії в Україні.
41. Поняття «поваги» до приватного і сімейного життя, в розумінні ЄСПЛ.
42. Сфера дії статті 8 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. – «право на повагу до приватного і сімейного життя» обсяг прав, гарантованих нею.
43. Концепція «житла» в розумінні статті 8 Конвенції.
44. Недоторканість житла чи іншого володіння особи.
45. Загальні положення статті 10 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. – «свобода вираження поглядів».
46. ЗМІ як суб'єкт правовідносин, щодо забезпечення свободи слова.
47. Основні концепції з практики Європейського суду з прав людини щодо статті 10 Конвенції.
48. Загальні положення статті 11 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. – «свобода зібрань та

об'єднань».

49. Правове регулювання мирних зібрань.
50. Правові аспекти громадських об'єднань.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Бабой А. М. Заборона катувань та нелюдського поводження як забезпечення права на людську гідність *Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe* (East European Scientific Journal) #5(57), 2020
2. Женев'єв Майер. Щодо ролі судової системи у виконанні рішень Європейського суду з прав людини на національному рівні. Вісник Верховного Суду України. 2017. № 6 (202). С. 45- 48.
3. Кулик Т.О. Забезпечення права на повагу до приватного та сімейного життя: регіональний та національний стандарт. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2018. № 1 (15) С. 166-179.
4. Найцікавіша інформація про права людини за лютий 2018 року. Дайджест УГСПЛ № 5(37) за лютий 2018 р., програма USAID «Права людини в дії» URL: <https://helsinki.org.ua/articles/najtsikavisha-informatsiya-pro-prava-lyudyny-za-lyutyj-2018-roku/>.
5. Пушкар П. В. Посилення спроможності судової влади у виконанні рішень Європейського суду з прав людини: досвід держав-членів Ради Європи. Вісник Верховного Суду України. 2017. № 6 (202). С. 41- 45.
6. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.- метод. посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права О. В. Бігняка. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
7. Опольська Н.М., Бабой А.М., Бабой В.С. О-61 Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. Вінниця: Твори. 2021. 408 с.

Додаткова література:

1. Задорожній О. В., Поєдинок О. Р. Від теорії міжнародного права до практики захисту прав людини: монографія. Київ: Фенікс, 2018. 718 с.
2. Захист прав людини в сучасному міжнародному та європейському праві: навчально-методичний посібник / Х. Бехруз, А. Гриб та ін.; за ред. Х. Бехруз; НУ «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2023. 62 с.
3. Збірник рішень у справах про заборону катувань чи нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) / [упоряд.: В. С. Батиргарєєва, М. О. Соколенко, О. О. Хань та ін.]. Харків: Право, 2020. 842 с. (Практика Європейського суду з прав людини щодо України; т. 1).
4. Камінська Н. В., Свешнікова М. М. Діяльність міжнародних організацій у сфері забезпечення гендерної рівності. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2020. № 1. С. 102–109.

5. Клапоушак Д. С. Щодо міжнародно-правового захисту цивільного населення під час збройного конфлікту. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2023. Том 2. № 77. С. 294–298. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/284434/278587>

6. Країнський О. М., Лисик В. М. Міждержавне співробітництво з питань захисту прав людини на Близькому Сході та в Південно-Східній Азії. Альманах міжнародного права. 2015. № 8. С. 29–38.

7. Левенець А. В. Особливості міжамериканської системи захисту прав людини. Правовий вимір конституційної та кримінальної юрисдикції в Україні та світі: 3-ї юр. читання: матер. ювілейної всеукр. дистанц. наук. конф. (Одеса, 10 квіт. 2020 р.). Одеса: Фенікс, 2020. С. 89–93.

8. Мамедов Ю. О. Універсальні і регіональні системи захисту прав людини. Європейські перспективи. 2022. № 2. С. 139–144.

9. Мікічурова О. В. Африканська система та механізми захисту прав людини. Dictum factum. 2020. № 2. С. 80–86. URL: <https://df.duit.in.ua/index.php/dictum/article/view/154>

10. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с.

11. Ногас Н. Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів. Актуальні проблеми правознавства. 2023. № 4. С. 132–136. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1508>

12. Онишко О. Б. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. О. Б. Онишко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/5215>

13. Основи права Європейського Союзу: підручник / за заг. ред. Т. Л. Сироїд. Харків: Право, 2020. 590 с.

14. Права і свободи людини та їх дотримання під час дії воєнного стану / уклад.: С.В. Петков, Є.Ю. Соболь, І.М. Копотун та ін. Київ: ВД «Професіонал», 2022. 310 с.

15. Практика Європейського суду з прав людини щодо України / НДІ вивч. пробл. злочинності ім. В.В. Сташиса. Харків: Право, 2020. Т. 3: Збірник рішень у справах про право на свободу та особисту недоторканність (стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) / упоряд.: В.В. Сокурено, О.С. Бакумов, Л.В. Могілевський та ін. 2021. 454 с.

16. Риженко І. М., Демянюк О. М. Загальна характеристика регіональних систем захисту прав людини. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2024. № 68. С. 145–148. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-1745.2024.68.28>

17. Савчин М. В., Менджул М. В., Рогач О. Я. Захист прав внутрішньо переміщених осіб: монографія. Ужгород: Вид-во «Рік-У», 2018. 268 с.

18. Сучасні механізми захисту прав людини: колективна монографія / М. С. Кельман, А. С. Токарська, Л. В. Ярмол, С. Б. Цебенко, А. О. Дутко. Львів: Галицька видавнича спілка, 2020. 220 с.

19. Щербай І. Поняття та сутність прав людини. Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 1. С. 636–640. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/04/113.pdf>

20. Ягунов Д. В. Заборона катувань: практика Європейського суду з прав людини, стандарти та практика Європейського комітету з питань запобігання катуванням. Тьобінген: Одеса: Фенікс, 2023. 604 с.

Інформаційні ресурси:

Веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського	http://www.nbuv.gov.ua
Офіційний веб-сайт Верховної Ради України	http://rada.gov.ua/
Офіційний веб-сайт Президента України	http://www.president.gov.ua
Офіційний сайт Європейського Союзу (ЄС)	https://europa.eu/european-union/index_en
Офіційний сайт Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ)	https://www.echr.coe.int/
Офіційний сайт Міжнародного суду Організації Об'єднаних Націй (МС ООН)	https://www.icj-cij.org/en
Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй (ООН)	www.un.org
Офіційний сайт Ради Європи (РЄ)	https://www.coe.int/ru/web/portal
Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України	https://ombudsman.gov.ua/
Рішення Європейського Суду з прав людини	https://minjust.gov.ua/cat_9329